

Emergentní intersubjektivita: role vyprávění a rozhovoru

Martin Ďurďovič
Konference ČSS 2017
Praha, KS FF UK, 2. 2. 2017

Výzkumný kontext

Tříletý projekt GAČR (2015-2017):

Aplikace filozofické hermeneutiky na sociologickou teorii intersubjektivit.

Klíčové pojmy:

vyprávění (P. Ricoeur)
rozhovor (H.-G. Gadamer)

Sociologická východiska:

relační sociologie
morfogenetický přístup (M. Archer)
sociální usazenost

Pojem sociální intersubjektivity

RADIKÁLNÍ INTERSUBJEKTIVITA

Zaměření: Zkušenost druhého / jiného vědomí jako taková (Husserl).

EPISTÉMICKÁ INTERSUBJEKTIVITA

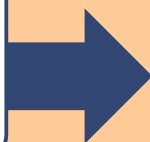
Hlavní zaměření: Komunikace vědění mezi vědci (filozofie vědy).

SOCIÁLNÍ INTERSUBJEKTIVITA

Zaměření: Předpokládá realitu druhého; analyzuje vzájemné vztahy rozumění a jednání (např. kooperace, konflikt, vnitroskupinová interakce).

Klasičtí autoři:

G. Simmel
A. Schütz
G. H. Mead & H. Blumer
E. Goffman

Převažující orientace:

**vysvětlení sociálního řádu
a jeho reprodukce**

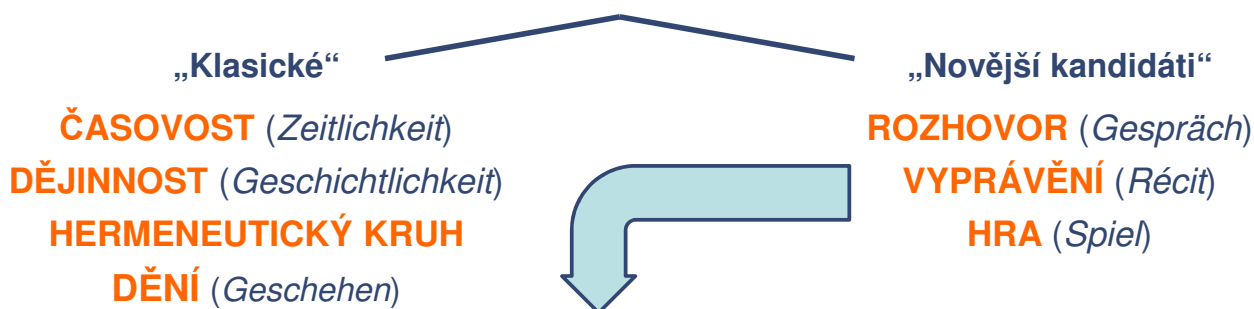
Hermeneutika v sociologii

- Recepce v 70. a 80. letech (J. Habermas, A. Giddens, Z. Bauman).
- Kulturní antropologie (C. Geertz et al.).
- Návrat na scénu v posledních letech (např. J. Alexander, I. Reed).

Je užitečné **obrátit se ke GADAMEROVI A RICOEUROVI** a číst je ze sociologické perspektivy.

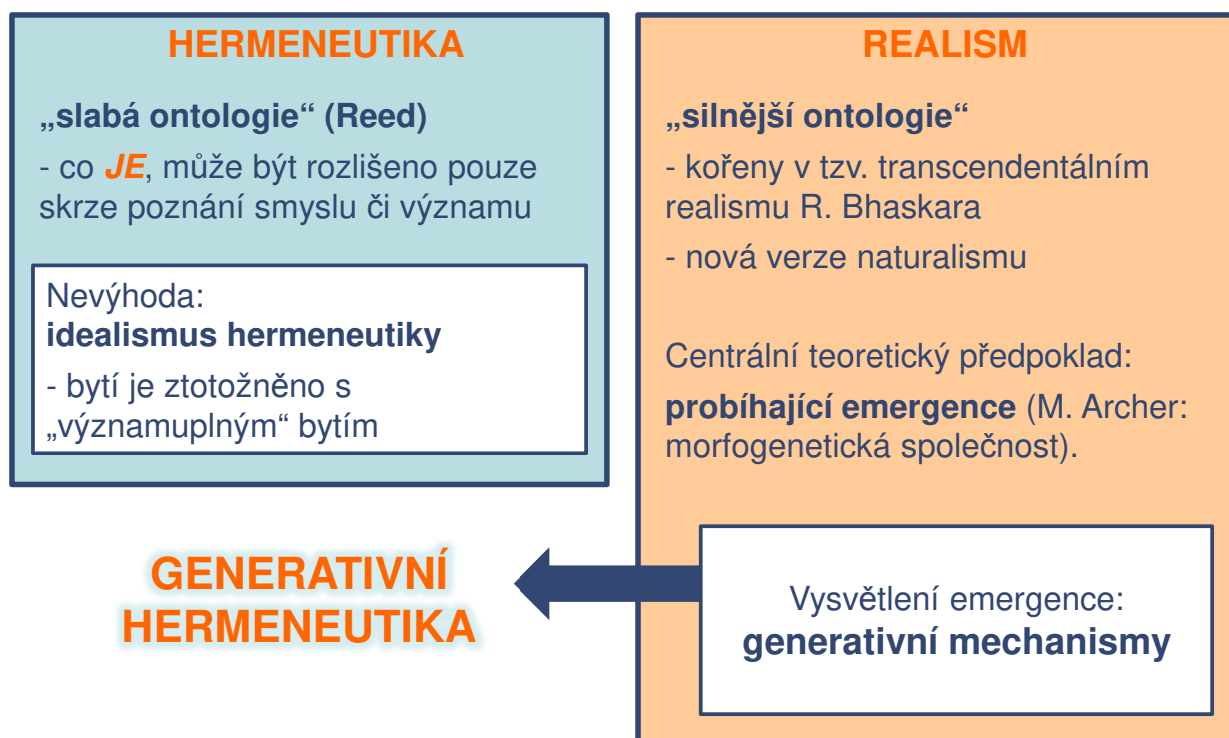
Interpretace a sociální změna

Hermeneutické pojmy vhodné pro studium sociální změny:

*dynamické a emergentní rysy sociální interakce:
vynořování nového smyslu*

Alliance s (kritickým) realismem

Společný základ hermeneutiky a realismu

- ❑ důraz na „otevřené systémy“ a dějinnost,
- ❑ jedinci chápaní jako aktéři nadaní sebedorozuměním a reflexivitou,
- ❑ relační koncepce společnosti,
- ❑ sociální změna jako permanentní, emergentní a zčásti nepředvídatelný proces.

teorie sociální
intersubjektivní

*vyprávění a rozhovor jako hermeneutické aktivity generující
změnu napříč sociálními vztahy.*

Aplikace Ricoeura: fáze vyprávění

- ❑ **PREFIGURACE** – navazuje na běžné, intersubjektivně sdílené předporozumění světa,
- ❑ **KONFIGURACE** – narativní redeskripce světa aktérem při určité příležitosti,
- ❑ **REFIGURACE** – vyvolává v druhých nové rozumění, které může vstoupit do jednání a tak intervenovat do reálného sociálního dění.

EMERGENCE

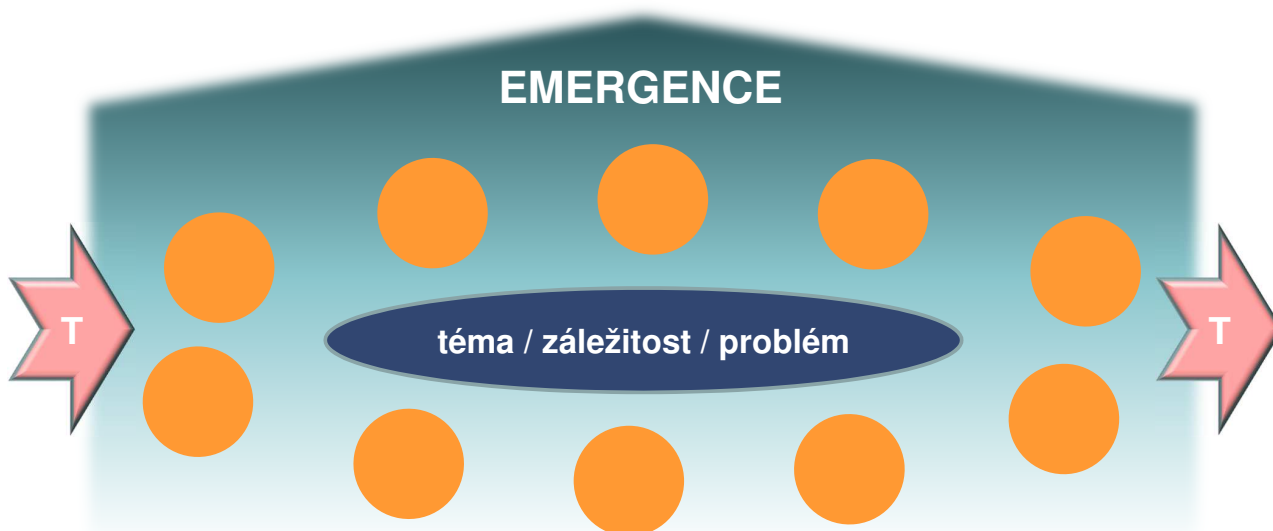
T₁: prefigurace

T₂: konfigurace

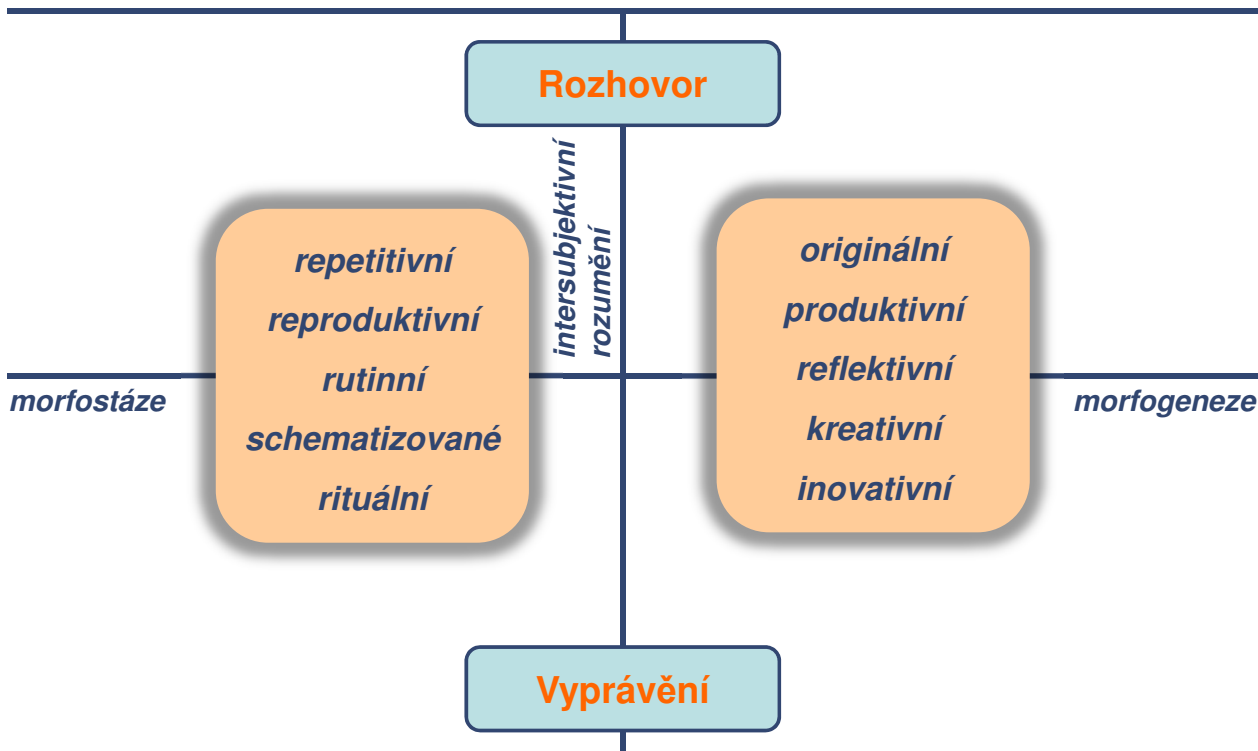
T₃: refigurace

Aplikace Gadamera: rozhovor

Rozhovor je intersubjektivní aktivita zprostředkování smyslu, která překračuje vědomí všech, kdo se na ní podílejí. Výsledky rozhovoru nemají konkrétního autora, nýbrž se vynořují za přispění rozdílných nápadů, idejí, názorů apod.

Intersubjektivní rozumění and sociální změna

Děkuji za pozornost!

martin.durdovic@soc.cas.cz